

כמחנך ותיק הרגיזה את סיוון מאז ומתמיד העובדה שאימרות שפר מסוג „המתחיל במיצוה, אומרים לו: גמור!“ הן על טהרת לשון זכר. מדוע שלא ילמדו אימרה כזאת, לתלמידות בית-הספר לפחות, בלשון נקבה, דהיינו „המתחילה במיצוה, אומרים לה: גמרי!“

אבל מה שממש הפריע לסיוון היו ההוראות במכתבים, שהן על טהרת לשון זכר (כתוב: הסבר! נקדו!). מדוע שלא יקויים שוויון-המינים או לפחות, נוסח כתוב/כתבני, הסבר/הסבירי ובעניין זה נשאו עתה, סוף-סוף, מאמציו של סיוון פרי. שרה-חנינוך, יצחק נבון, הבטיח לאמץ מהשנה הבאה את הפיתרון שהציע סיוון: טופסי כתיבות-הבגרות יודפסו בשני צבעים — בצבע אחד לתלמידים ובהם ההוראות בלשון זכר ובצבע שני לתלמידות, ובהם יהיו ההוראות בלשון נקבה. **אמירה זכאי**, ירושלים.

האוכל היה טעים

על חתונתה של שוש אלוני (העולם הזה 7.8)

מול שיש לי ערויות קצת יותר מעודדות אודות חתונתי, אחרת הייתי חושבת שהאירוע

(המשך מעמוד 3)

2 (שבא אחרי היהודי הרברט סמואל), הפילד' מרשל לורד פלומר (1925-1928), איש-צבא בדימוס, שהחליט שחיל-מצב של שתי חטיבות (כ-4,000 איש) פלוס מיטרה בריטית (שרוב אנשיה גוייסו מבין הלוחמים באירים טרם מתן עצמאותם בשנת 1921) פלוס מיטרה מקומית, זה יותר מדי.

הוא שלח כמעט את כולם הביתה ונשאר רק עם מיטרה ארצישראלית (עם כמה קצינים וסמלים בריטיים) וחיל-מצב שהיה מורכב מפלוגה בודדה ויחידה של מכונות משוריינות (משהו כמו הנגמ"שים של ימינו).

מה היתה התוצאה?
הגיע ה-11 בנובמבר, יום-הזיכרון (ליום שביתת-ההנשק וקץ מלחמת-העולם הראשונה, ה-11 בנובמבר 1918), שאותו חגגו הבריטים, באותן שנים, ביראת-כבוד רבה ביותר ובמיוחד אדם כלורד פלומר, אחד המצביאים המהוללים של אותה מלחמה. ואז גילה שלישי של הלורד, לתדהמתו, כי בכל ארץ-ישראל לא מצוי אפילו תותח בריטי אחד, כדי לירות בו את מטחי-הכבוד לזכר חלליה-מלחמה.

מה עשה השלישי? הוא נאלץ לפנות לאחראים על מיסגד עומר ולשאל מהם את התותח של

קניא י'ן.

חקרה ולא הגיעה למסקנה ברורה. ועדה שניה, בראשות פרקליט-המדינה, יושבה על המדוכה במשך יותר משנה. העניין הפך לבדיחה עגומה מאוד. מדי חודש הזכרתי כמורד זה את העניין, ותבעתי הכרעה ברורה.

לא באנו להרוץ את דינו של תת-אלוף מרדכי אין לנו האפשרות והסמכות לכך. אולם תבענו מסקנות ברורות, שיקבעו באורח חריש-שמעי שאסור להוציא להורג שכויים, יהיו הנסיבות כאשר יהיו. גם בשעת קרב יש נורמות של מוסר-המלחמה, ועל אחת כמה וכמה אחרי גמר הקרב. הייתי עשרות רבות של פעמים במצבים קרביים, ואני מכיר את הבעיות ואת התחושות. אני יודע שבשעת קרב נראים הדברים אחרת מאשר כעת בירור בחדר ממוזג-אוויר. בקרב יש אי-ודאות, יש צורך לקבל החלטות כאלפתית של שניה, יש אחריות להייראדם, ויש — אכן! — גם סערת-רגשות. כל זה חייב להילקח בחשבון. אך גם בנסיבות אלה אסור לרצוח סתם, קל וחומר כשמדובר בקצינים מנוסים, שאינם אמודים רים לאבד את העשתונות.

בעיניי היתה השאלה על כן פשוטה לכאורה: האם באותם רגעים, על סמך הידוע באותה עת, בנסיבות הנתונות, היה צורך צבאי מוצדק בהכאת שכויים בצורה שגרמה ו/או החישה את מותם, או שהיתה זאת נקמה פשוטה, הוצאה להורג בלתי-חוקית?

במיקרה הראשון — אפשר לראות בכך הצדקה. במיקרה השני — הרי זה פשע-מלחמה, מן הסוג שפרח בימי רפאל איתן, שגרמו כרבירי מאיר פעיל (ראה עמודים 14-16) להתבהמות צה"ל והמדינה כולה.

כדי להכריע בשאלה, יש צורך לדעת את הערויות שנגבו בחקירות. בהעדר ידיעה זו, אפשר רק לשאול, למשל: אם ברור כי היה צורך צבאי בהכאה, מדוע ארכו החקירות שנה וחצי? האם עצם אורכו של הזמן אינו מעיד על כך שאי-אפשר היה להסיק בנקל מסקנה כזאת? והאם היה יצחק זמיר, איש-מצפון שאינו תמים, מחליט כפי שהחליט, אילו שוכנע עליידי חומר-הראיות שאכן היתה הצדקה למעשה?

ושאלת תם: תחת למשוך את העניין במשך שנה ורבע, האם לא היה פשוט יותר להעביר את העניין מייד לבית-הדין, כדי לסיימו בהכרעה מימשפטית אמיתית-לא-איינה תוך זמן קצר? ועוד שאלה: אם המצב ברור, והוא לטובת הקצצה, מדוע אין הצבא מפרסם מייד את כל חומר הראיות, ויאפשר לציבור לשפוט בעצמו? איזה סוד יש כאן? מדוע זה „הסוד“?

אני חושש שסיום העניין כפי שהסתיים יביא להגברת תהליך „התבהמות“. אנשים נורמליים יקבעו שזוהי עתה הנורמה של צה"ל; להרוג „מחבלים“ במקום, ולהכות שכויים עד מוות כדי „להוציא מהם ידיעות“.

את התוצאות ראינו כבר השבוע, בפרשת הריגתו של מישל כותבוט בכדורי המיטרה (ראה עמודים 38-39).

הרמטכ"ל יקבל על עצמו אחריות כבדה מאוד — אחריות נוראה — אם ישאיר רושם זה על כנו, ולא יעשה מייד מחווה דוממת. חיי משמעת ומהירות, כדי למנוע רושם זה. בהעדר פעולה כזאת, יידיאה כמי שממשיך כדיושנו האומללה והפושענית של רפאל איתן, בעל-החטת של בדיאל פינטו ושוח' שרה-ביטחון יצחק רבין שותף לאחריות זו.

ואשר להעמדתם לדין מישמעתי של אנשי הש"כ והשוטרים — רחילכם, הפסיקו את הקומדיה הזאת! היא לא תוסיף כבוד לאיש!

ברגע שהתפרסמו ברכים התצלומים שבי
הם נראו הרמטכ"ל, משה לוי, והקצצה ר. יצחק מרדכי, יושבים וצוחקים ביחד, היה הכל ברור. באותו הרגע עמד מרדכי לדין, באשמה חמור רה. לא היה עולה על הדעת שהרמטכ"ל יופיע למען העמורים הראשונים של הצהרונים, אלמלא התכוון להביע תמיכה בלתי-מסוייגת בנאשם. רין צבאי אינו דומה לבית-מישפט רגיל. הצבא הוא מנגנון הירארכי, שבו כל מפקד כפוף למפקד שמעליו. עד לרמטכ"ל. היה זה אבסורד להניח כי מרדכי יורשע ברין עליידי קצין כלשהו, אחרי שהרמטכ"ל הביע את תמיכתו המוחלטת בו, ברגע המכריע של הריון המישפטי, בצורה כה נוטה וחוותית.

ואכן, אחרי ריון קצרצר החליט האלוף חיים נדל, גם הוא איש חיל-הצנחנים לשעבר, לזכות את מרדכי מכל אשמה.

כך, בקול ענות חלושה, הסתיימה הפרשה

הרמטכ"ל ותת-אלוף מרדכי טעם רע במה

אחרי שנה וחמישה חודשים, ולא הותירה אלף טעם רע במה. שבווען זה ליווה את הפרשה למן הרגע שהחלה, יתכן ששולל העולם הזה, לא היתה הפרשה מתפתחת כלל.

שום פרשה לא היתה מתעוררת אלמלא נכחו הכתבים והצלמים במקום התרחשויות. זה מוכן מאליו: אלמלא העיתונאים, לא היתה הפרשה נודעת כלל ברכים, למרות שנכחו עשרות קצרי-נים ואנשי-ביטחון אחרים, ובראשם שרה-ביטחון משה ארנס בכבודו ובעצמו. ואכן, מייד לאחר מכן ניתנה הוראה שלא לאפשר נוכחות כזאת להבא.

בין העיתונאים היתה הכתבת-צלמת שלנו, ענת סרגוסטי. היא צילמה תמונות, שבהן נראה אחד מחוטפי-האוטובוס כשהוא מובל על רגליו, חי ושלם, בידי אנשי-ביטחון, ועימם יצחק מרדכי. הנהגה בתמונה כשהוא מחזיק באקדה בצורה המעידה על כוונה להשתמש בו להכאה.

תמונות דומות צולמו עליידי שני צלמים אחרים שנכחו במקום.

ברגע שהזנחו התמונות על שולחן המערכת, החל המאבק לפירסומם. העולם הזה התעקש עד שהכרחנו את השליטנות להתיר את פירסום התמונה, וכך פירסמו — לראשונה — את התצלום המכריע. הפרשה התגלגלה גם לחו"ל, ואי-אפשר היה עוד להשתיק אותה.

לאחר מכן היתה ההשתלשלות המזוהה ועדת-חקירה אחת, בראשות האלוף (מיל') מאיר זורע,

גבע (למטה, משמאל) והמטוס הימי אין קשר

היה, לפי כתבתכם, פלופ רציני. מעט פרטים בכתבה, למעט השמות, תואמים את המציאות: קודם כל אינני נערתי-זוהר, ולכן גם לא התפשתי לעיני הנוכחים.

● חתונתי לא מומנה עליידי הנהלת המלון. ● השימלה לא עלתה מאות דולארים (השתגעתי, בימים טרופים אלה...) והטבילה כמי הכלור של הבריכה רק שיפרה את מראה (תנסו, זה עובד בעיקר על כגדים לבנים).

לפחות אין עוררין שהאוכל בצלחת (גם של כתב העולם הזה) היה טעים להפליא.

שוש אלוני, תל-אביב

האסון בכינרת

מותו בכינרת של דני אורון (העולם הזה 7.8)

כאשר רואין גבי אורון, ימים אחרים לאחר מותו של אחיו, דני, בכינרת, אמר: אמרו לי שהשלושה שעלו על הסירה של דני הם טייסים של מטוס ימי, החזנה בטבריה.

יהונתן גבע מכרזים שבגליל העליון, רואה עצמו נפגע מדברים אלה, הוא בעל חברת התעופה סנונית בראש-פינה, בעל בית-הספר לטיסה ובעל המטוס הימי היחיד בארץ (החונה בכינרת). הוא טוען שכל מכריו, שקראו את הכתבה, סברו שזוהי זה הוא אשר נהג בסירת-המירוצ.

אמר גבע: „לא היה לי כל קשר לאירוע הטראגי שקרה לדני אורון. לא הייתי באזור בכלל. במישטרת טבריה נאמר לי אומנם שדני אורון היה בבוקר האסון ליד המטוס שלי, והוא חיפש טייס שיטיס אותו וגם מישהו שינהג בסירה שלו.“

שם הוא פגש, במיקרה, את שלושת האנשים, אשר אין להם כל קשר למטוס שלי, והם הסכימו לגרור אותו בסקייהמים. וקרה מה שקרה.“

נעמי רון, תל-אביב

המיסגד, שבמטחיו היה מקובל להודיע בירושל לים, בחודש הרמאן, על תחילת הצום וסיומו.

יגאל בן-רנן, הרצליה

ביירות משחקת גולף

דוח מבירת הלבנון, המדבר בעד עצמו, והמזכיר לכל עם מי היה לנו עסק שם.

בימים אלה הודמן לביתי חבר-נעורים, שהוא כיום כתבו של עיתון אמריקאי נכבד ואשר שהה, לאחרונה, כמה שבועות בכיירות. נדהמתי לשמוע ממנו סיפור האופייני לכיירות והמראה שוב אינו טיורף מוחלט היה זה להגיע לשם, להלחם שם וככלל, לתת את קצה הציפורן עבור הלבנונים האלה.

מתברר כי מועדון-הגולף של ביירות חי וקיים ועשירי ביירות כמינהגם נוהגים, לא נותנים דם ומכררים להם את הכדורים הקטנים בצל ההרג וההשמדה. כדאי להזכיר כי מועדון-הגולף של ביירות נושק את שולי מחנות צברה ושאתילא. אומנם נקטו הארונים-הגולפאים האלה באמי צעיי-בידוד מתאימים: הם החליפו את גדר-התיל שהקיפה את המועדון בצמיחית צברים סבוכה וקוצנית, אבל זה לא עזר להם כאשר אחר הקרבות האחרונים בין הפלסטינים ואחר-כך, במחשבה רבים מהאחרונים, אשר ברחו ממחנותיהם, פלשו לכינרת-המועדון והשתכנו בהם.

מה עשו הארונים? הם פתרו את הבעיה פיתרון לבנוני: קודם הועיקו את אנשי אחת המיליציות, כדי שיסלקו את הפלסטינים ואחר-כך, במחשבה שניה כנראה, שכרו, במשכורות-רעב כמונו, 55 מהמפונים, שימשו כאוספי-כדורים (קאדים).

ג'ק פרידן, ירושלים

שוויון המינים בחינוך

על דאגתו של הבלשן ראובן סיוון (העולם הזה 14.8) לשוויון המינים.